

НОВИ САД - На данашњи дан 1521. године Турци су под командом султана Сулејмана II, после двомесечне опсаде, први пут освојили Београд. Потом су силом иселили већину становника и град темељно опљачкали, одневши у Цариград многе културне и историјске вредности. Између осталог тада је део становника одведен у Цариград и вековима су њихови потомци важили као врсни зналци појединих заната у том граду.

Данас је субота, 29. август 2015. До краја године има 124 дана.

1526 - Више од 100.000 Турака под командом султана Сулејмана II поразило је код Мохача (у данашњем мађарском делу Барање) за мање од два часа око 30.000 Мађара, чиме је нестала Угарска као самостална држава. У бици је погинуло чак 24.000 мађарских војника, укључујући и угарског краља Лудовика односно Лајоша III. Турци су убрзо образовали пашалук с центром у престоници Мађарске Будиму и он ће постојати све до победоносних похода Еугена Савојског на самом крају 17. века.

1619 - Рођен је француски државник Жан Батист Колбер, министар финансија краља Луја XIV, један од родоначелника привредног протекционизма. Увео је заштитне царине, дао велике повластице индустрији, повећао извоз, ојачао колонијалну експанзију и експлоатацију. Усавршио је и повећао трговачку и ратну морнарицу и модернизовао ратне луке. Изградио је читав систем канала.

1632 - Рођен је енглески филозоф Џон Лок, један од утемељивача емпиризма. Оспоравао је теорију о урођеним идејама и принципима и успоставио начело да нема ничег у разуму што претходно није прошло кроз чула и да све идеје којима разум оперише потичу из искуства. Као политички филозоф залагао се за верску толеранцију и поштовање мишљења и опредељења других, за ограничење владарске моћи и законску заштиту индивидуалних права и слобода грађана. Снажно је утицао на касније филозофе емпиричаре и теоретичаре либералног друштва и грађанске државе. Дела: "Оглед о људском разуму", "Писма о толеранцији", "Две расправе о влади", "Васпитање".

1756 - Инвазијом на Саксонију, пруски краљ Фридрих II отпочео је Седмогодишњи рат.

1792 - Најмање 900 људи удавило се на британском ратном броду "Ројал Џорж" у каналу Спитхед код јужне енглеске луке Портсмаут, где је био на оправци.

1820 - У Португалу је под утицајем идеја Француске револуције избила антимонархистичка побуна, после које је краљ Жоао VI присиљен да прихвати демократски устав, који је суспендовао већ 1821.

1825 - Португал је признао независност Бразила под царем Педром I. Владар нове државе био је принц из португалске владарске породице - Браганца.

1842 - Први опијумски рат између Велике Британије и Кине окончан је миром у Нанкингу, којим су Кантон, Шангај и остале кинеске луке отворене за британске трговце. Британци су добили широке трговинске повластице, а Кина је, после уплитања осталих велесила, поступно потпала под утицај западних држава и западне културе.

1862 - Рођен је белгијски писац фламанског етничког порекла Морис Метерлинк, добитник Нобелове награде за књижевност 1913. Дела: позоришни комади "Пелеас и Мелисанда", "Мона Вана", "Плава птица", "Принцеза Мален", дела филозофско-лирске инспирације "Мудрост и судбина", "О смрти", "Живот пчела", "Живот мравца", збирка песама "Топли стакленци".

1871 - Рођен је француски државник Албер Лебрен, председник Француске од 1932. до 1940. Као последњи председник Треће републике, после немачке окупације у Другом светском рату натеран је да власт преда влади маршала Петена - која је образована под притиском окупатора.

1885 - Немачки инжењер Готлиб Дајмлер патентирао је први мотоцикл.

1915 - Рођена је шведска глумица Ингрид Бергман, која је светску славу стекла филмовима снимљеним у САД. Филмови: "Др Џекил и господин Хајд", "За ким звона

звоне", "Плинско светло" (Оскар), "Озлоглашена", "Тријумфална капија", "Јованка Орлеанка", "Стромболи", "Европа 51", "Ми жене", "Хелена и мушкарци", "Анастасија" (Оскар), "Интермецо", "Волите ли Брамса", "Посета", "Бегунац у Бечу", "Казабланка" (Оскар).

1922 - Рођен је Ричард Блеквел, холивудски дизајнер и креатор, творац листе "Десет најгоре одевених жена света". Прву листу те врсте објавио је 1960. и на њој се на првом месту наша италијанска глумица Ана Мањани, а на другом Брижит Бардо. Наредне године друго место је припало Софији Лорен. Године 1969. британска краљица Елизабета Друга наша се на првом месту Блеквелове листе.

1923 - Рођен је енглески филмски и позоришни глумац, продуцент и режисер Ричард Семјуел Атенборо, који је играо у више од 60 филмова и остварио низ сјајних улога. Филмови: "Млади Винстон", "Недостижни мост", "Магија смрти", "Ганди".

1944 - На захтев избегличке југословенске владе, која је то учинила под притиском британског премијера Винстона Черчила, краљ Југославије Петар II је у Другом светском рату одузео команду Драгољубу Дражи Михаиловићу и признао Јосипа Броза Тита за јединог вођу југословенских снага отпора немачкој окупационој сили.

1945 - Трупe САД под командом генерала Џорџа Маршала почеле су искрцавање на тло пораженог Јапана.

1949 - Совјетски Савез је извео прву експлозију атомске бомбе, али је Москва о томе ћутала. Кад су 22. септембра 1949. експлозију потврдиле владе САД, Велике Британије и Канаде, постало је јасно да је теорија владе САД о глобалној надмоћи оборена. Чињеница да Совјетски Савез поседује атомско оружје је изазвала велико комешање у Вашингтону, а појединци у владајућим круговима предлагали су превентивни рат - док још постоји премоћ САД.

1958 - Рођен је амерички музичар афроамеричког порекла Мајкл Џозеф Џексон. Рођен је у породици музичара и дебитовао је на професионалној сцени са свега једанаест година као члан групе "Џексон 5". Самосталну каријеру започео је 1971. Пет његових албума спадају међу најпродаваније у историји музике: "Off the Wall" (1979.), "Thriller"

(1982.), "Bad" (1987.), "Dangerous" (1991.) и "HIStory" (1995.). Укупно, његови албуми продати су у више од 750 милиона примерака. Спада међу ретке који су у "Рокенрол хол славних" уврштени у два наврата. Власник је и Гинисовог рекорда за "Најуспешнијег забављача свих времена" као и 13 "Греми" награда. Џексон, неретко називан "Краљем попа", био је, између осталог, познат и по изузетно екстравагантном животу.

1960 - Јордански председник владе Хаза ел Маџали погинуо је у подметнутој експлозији, за шта су оптужени исламски терористи из Сирије.

1975 - У преврату је оборен председник Перуа генерал Хуан Веласко Алварадо, а власт је преузео председник владе, генерал Франсиско Моралес Бермудес.

1975 - Умро је ирски државник Емон де Валера, вођа партије "Шин фејн" од 1917. до 1926, с два краћа прекида премијер од 1937. до 1959, после чега је до 1973. био председник Ирске. Због учешћа у устанку "Црвена паства" 1916, Енглези су га осудили, прво на смрт па на доживотну робију, али је ослобођен 1917. Предводио је 1922. Даблински устанак, после чије је пропасти 1923. објавио крај оружане борбе, али је ипак успео да издејствује да Лондон призна самосталност Ирске (без Северне Ирске, осим једног малог дела Алстера). Био је 1932. председник Друштва народа.

1987 - Умро је амерички филмски глумац Ли Марвин, бриљантан тумач улога бруталних отпадника и људи са маргине друштва. Филмови: "Велика трка", "Команчероси", "Дванаест жигосаних", "Човек који је убио Либерти Валанса", "Кат Балу" (Оскар), "Монти Валш", "Поинт Бланк", "Пакао Пацифика", "Убице".

1991 - Совјетска скупштина суспендовала је Комунистичку партију и замрзнула њене банковне рачуне, под оптужбом да је била умешана у покушај државног удара.

1995 - Руководства СР Југославије и Републике Српске договориле су се о формирању јединствене делегације за предстојеће мировне преговоре о Босни, са Слободаном Милошевићем, тада председником Србије на челу.

1995 - Председник Грузије Едуард Шеварнадзе лако је повређен (огреботина) приликом снажне експлозије аутомобила-бомбе испред зграде скупштине у Тбилисију.

1996 - Руски авион типа "Тупољев 154", који је превозио рударе на удаљено арктичко острво, ударио је у један планински врх у Норвешкој. Најтежу авионску несрећу на новрешком тлу није преживео нико од путника и чланова посаде, укупно 141 лице.

1998 - Приликом пада кубанског "Тупољева" одмах по полетању са аеродрома у главном граду Еквадора Кито погинуло је 81 лице, путници и посада авиона.

2000 - Окружно јавно тужилаштво у Београду подигло је оптужнице против 14 западних лидера, због ратних злочина током НАТО агресије на Србију, односно СРЈ, у пролеће 1999.

2003 - У експлозији аутомобила-бомбе испред џамије у ирачком граду Наџаф погинуле су 83 особе, укључујући и вођу шиитских муслимана у Ираку ајатолу Мухамеда Бакера ел Хакима.

2005 - У налету разорног урагана "Катрина", који је погодио југ Сједињених Америчких Држава, живот је изгубило 1.800 особа, а материјална штета достигла је 118 милијарди долара.

2006 - Најмање 36 особа је погинуло, а 45 је повређено у експлозији у централном Ираку, док су прикупљали нафту из базена формираних око напрсле цеви нафтовода. Инцидент се догодио у руралном подручју у близини града Диванија, око 180 километара јужно од Багдада.

2007 - Најмање седам људи је погинуло, а шесторо је повређено када се срушила зграда у изградњи од 14 спратова у главном граду Азербејџана Бакуу.

(Танјуг)